

Жукова Т. А.
аспірантка 2-го курсу кафедри Управління персоналом і економіки праці
Науковий керівник: к.е.н.доцент, **Збрицька Т. П.**
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сьогоднішній день розвиток інноваційних моделей науково-педагогічної компетентності викладачів в системі вищої освіти є пріоритетним. Створення, залучення й утримання достатньої кількості спеціалістів, які володіють новими технологіями, потрібне для досягнення конкурентної переваги в сучасному світі. З появою нових технологій виникає попит на нові компетенції.

Сучасна система освіти потребує гнучкості та адаптивності до викликів Четвертої індустріальної революції. За оцінками McKinsey, внаслідок автоматизації зникнуть 400–800 млн. робочих місць. Тому освіта майбутнього — це безперервний процес навчання та оновлення знань [1]. Конкурентними перевагами людини будуть креативність, нестандартне мислення та емоційний інтелект [2]

Кроки на шляху до створення нової екосистеми вищої освіти, наведено в табл.1:

Таблиця 1

Кроки на шляху до створення нової екосистеми вищої освіти [2]

	Алгоритм дій	Розкриття змісту
1	<i>Змінити організаційну модель державних університетів</i>	З форми бюджетної установи на форму неприбуткового або прибуткового суб'єкта господарювання. Це вирівняє права та обов'язки державних і приватних ЗВО, дасть університетам фінансову та управлінську автономію, змогу повноцінно співпрацювати з корпоративним сектором економіки, зокрема через механізми державно-приватного партнерства, залучати інвестиційні ресурси та нові технології і змусить університети підвищувати ефективність роботи та якість освіти.
2	<i>Скасувати вимогу диплома державного зразка</i>	Значно посилить конкуренцію серед університетів, змусить університети підвищувати якість освіти та очистити освітнє поле від неефективних ЗВО.
3	<i>Скасувати заочну форму здобуття вищої освіти</i>	Заочна форма здобуття вищої освіти не здатна виконувати функцію навчання практичних знань та навичок. Замість заочної форми потрібно запроваджувати комбіновану форму освіти, що поєднує очне навчання з отриманням практичного досвіду на підприємстві, он-лайн, дистанційно тощо.
4	<i>Трансформувати державне замовлення на підготовку фахівців у систему з двома базовими версіями:</i>	✓ <i>Підтримка талановитих випускників шкіл.</i> У формі «освітніх ваучерів» на отримання освіти за рахунок державного бюджету для талановитих випускників шкіл. ✓ <i>Підготовка спеціалістів для фундаментальної науки та стратегічно важливих для економіки і промисловості фахівців,</i> висококваліфікованих спеціалістів із стратегічного планування та державного управління під цільове замовлення органів влади, державних підприємств на тендерній основі для університетів усіх форм власності.

5	Стимулювати інвестиції та інновації для розвитку інноваційної та креативної економіки. <i>Для цього потрібно:</i>	1. <i>Створити</i> дієвий механізм державно-приватного партнерства у сфері освіти та науки. Це дасть університетам можливість залучати приватні інвестиції на свій розвиток і модернізацію, наукові розробки, створювати університетські стартапи на паритетних із бізнесом умовах, спільно комерціалізувати результати інноваційної діяльності. Також це стимулюватиме розвиток системи дуальної форми освіти за рахунок залучення інвестицій бізнесу в матеріально-технічну базу університетів, спільної розробки навчальних програм та подальшого працевлаштування випускників. 2. <i>Розробити</i> та запровадити правові механізми діяльності ендаумент-фондів. Це дасть університетам можливість користуватися пасивним доходом від залучених коштів для фінансування будь-яких цільових програм. 3. <i>Забезпечити</i> податкові пільги для стартапів, де університет є мажоритарним акціонером: відсутність податків із фонду оплати праці та ПДВ до моменту комерціалізації. Це дасть змогу залучати приватні ресурси в інноваційні розробки, комерціалізувати наукові результати та дасть стимул розвитку університетської науки. 4. <i>Змінити</i> чинне законодавство, що дозволить ЗВО здійснювати власну підприємницьку діяльність з використанням об'єктів інтелектуальної власності, розроблених на кошти державного фінансування (за моделлю The Bayh-Doyle Act, США). Це дасть змогу університетам створювати дочірні компанії на базі власних розробок як незалежно, так і з бізнес-партнерами, поповнюючи фінансову базу університету, стимулюючи інноваційну діяльність у закладі та покращуючи конкурентоспроможність бізнесу екосистеми університету.
---	--	--

Згідно «Україна – Learning National» Університети України 2030 року швидко пристосовуються до змін. Тому навчальні програми та плани розробляються відповідно до запитів ринку та трендів Четвертої індустріальної революції. Стандартизації освітніх програм 2030 року вже не існує. Освітні програми акредитуються професійними асоціаціями [1].

Університети продовжують виконувати функцію підготовки висококваліфікованих фахівців для ринку праці. А поєднання креативності на перетині дисциплін обумовлює виникнення нових сенсів.

Українські університети впровадили концепт «навчання протягом життя» (lifelong learning) через створення короткотермінових курсів із сучасних технологій разом із професійними асоціаціями та бізнесом.

За версією Times Higher Education, який включає понад 1500 університетів із 93 країн світу, де рейтинг ґрунтується на 13 показниках, які вимірюють ефективність навчального закладу у 4-х областях: викладання, дослідження, передача знань та міжнародні перспективи, три українські вищі навчальні заклади увійшли до першої тисячі списку найкращих вузів світу в 2021 році [3], це:

- Львівський політехнічний національний університет (рейтинг 501-600),
- Сумський державний університет (рейтинг 501-600),
- Харківський національний університет радіоелектроніки (рейтинг 801-1000).

Українська система освіти, за деякими показниками, потребує покращення та модернізації, порівняно з провідними країнами: Великобританія, США, Сінгапур, Китай, щоб унеможливити нестачу цифрових кадрів у майбутньому. Це включає оновлення застарілих програм професійної освіти і підвищення кваліфікації.

У середньостроковій та довгостроковій перспективах українська система освіти на всіх рівнях потребує масштабнішої трансформації на основі гнучкої освіти протягом усього життя. При цьому слід зосередити увагу на розвитку особистих, соціальних і практичних навичок для вирішення міжпредметних завдань, орієнтованих на застосування сучасних методів навчання.

Для більш швидкого оновлення актуальності освітніх програм необхідно скоротити час адаптації системи освіти до вимог ринку, необхідно розвивати взаємодію освітніх та дослідницьких організацій між собою, з бізнес-спільнотою та з державними органами.

Згідно «Україна – Learning National» Університети України 2030 – це екосистема, яка готує студентів до активної та ефективної реалізації себе в майбутньому, виводить їх на наступні соціальний та професійний рівні, а також створює базу інновацій та комерціалізації. Серцем університетської екосистеми є кампус, навколо якого створилося фізичне та цифрове середовище для навчання, досліджень, розвитку, нетворкінгу, професійної та соціальної реалізації студента, а також отримання доходу студентами [2].

Навчальні програми та плани Університетів України 2030 розробляються відповідно до запитів ринку та акредитуються професійними асоціаціями. Університети майбутнього це:

- навчання, особистісне та професійне зростання членів університетської спільноти;
- розвинутий дослідницький центр та база фундаментальних та експериментальних знань;
- акселератори, бізнес-інкубатори;
- майданчики для публічних інтелектуальних дискусій;
- платформа соціалізації студентів.

Повсюдна цифровізація бізнес-процесів та цілих галузей у найближчі десятиліття призведе до часткового заміщення людської зайнятості машинним та вивільнення значної частки робочої сили, що створить нові труднощі для компаній та держави. Водночас цифрові технології та платформи зможуть надати і помітний позитивний вплив на ринок праці: вони вже полегшують пошук кадрів, скорочують терміни пошуку роботи, підвищують продуктивність співробітників, покращують ситуацію із залученням кадрів до економіки за допомогою віддалених робочих місць та забезпечують доступ до якісної освіти.

Щоб досягти хороших результатів, політики та лідери бізнесу повинні використовувати переваги автоматизації та водночас контролювати переміщення працівників, спричинені технологіями цифрової економіки. Майбутні зміни на ринку праці роблять виклик існуючим моделям навчання та підготовки кадрів, а також бізнес-підходам до формування професійних умінь та навичок.

Тому *першим пріоритетним завданням є забезпечення сталого зростання попиту робочої сили. Іншим пріоритетним завданням є переосмислення перехідних процесів у сфері цифровізації ринку праці та підтримання доходів працівників, які опинилися у перехресних потоках автоматизації. Від держави, бізнесу та навчальних закладів потрібні скоординовані дії щодо підготовки до очікуваних змін, а також перепідготовки та працевлаштування персоналу, що вивільняється.*

Головне – зрозуміти, що перехід на нові технології вже відбувається і ця тенденція лише посилюватиметься. І від того, як швидко ми зрозуміємо необхідність інтеграції сучасних технологій у свою повсякденну роботу, залежить швидкість та успіх цієї трансформації.

Список використаних джерел:

1. McKinsey: One-third of US workers could be jobless by 2030 due to automation: веб-сайт. URL: <https://www.cnbc.com/2017/11/29/one-third-of-us-workers-could-be-jobless-by-2030-due-to-automation.html>
2. Україна - Learning National, *Український інститут майбутнього*: веб-сайт. URL: <https://strategy.uifuture.org/ukraine-learning-nation.html#6-7-5>
3. World University Rankings 2021, *Times Higher Education*: веб-сайт. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/age/length/25/locations/UKR/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats (дата звернення: 27.10.2022).